

מראה מקומות, שיעור מאת הג"ר מאיר קפלן שליט"א

נדה מב. - בענין עוף טהור מטמא בבית הבליעה

1. נדה דף מב.: וז"ל, "איבעיא להו מקום נבלת עוף טהור בלוע הוי או בית הסתרים הוי למאי נפקא מינה כגון שתחב לו חברו כזית נבלה לתוך פיו אי אמרת בלוע הוי טומאה בלועה לא מטמא (אלא אי) אמרת בית הסתרים הוי נמי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא אביי אמר בלוע הוי ורבא אמר בית הסתרים הוי אמר אביי מנא אמינא לה דתניא יכול תהא נבלת בהמה מטמאה בגדים אבית הבליעה ת"ל נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאין לה טומאה אלא אכילתה יצתה זו שטמאה קודם שיאכלנה ותיתי בק"ו מנבלת עוף טהור ומה נבלת עוף טהור שאין לה טומאה בחוץ יש לה טומאה בפנים זו שיש לה טומאה בחוץ אינו דין שיש לה טומאה בפנים אמר קרא בה בה ולא באחרת אם כן מה תלמוד לומר והאוכל ליתן שיעור לנוגע ולנושא כאוכל מה אוכל בכזית אף נוגע ונושא בכזית."

ורש"י שם. ד"ה טומאה בלועה היא, וז"ל, "וקיימא לן בפרק בהמה המקשה (חולין דף עא.) טומאה בלועה אינה מטמאה לא במגע ולא במשא והכא הא טומאה בלועה היא ולא דמיא לכל הנשים שמטמאות בבית החיצון דהתם משום ראייה דמאתמול היא וטומאת שבעה ורחמנא אמר בבשרה מכי אתא בבית החיצון הויא ראייה אבל הכא משום משא ונגיעה היא וטומאת ערב דאי משום ראייה מאתמול איעקר ומאתמול הויא ראייה וראייה דמאתמול לא מהניא לה האידנא דמאתמול הוה להו ימי טומאה והשתא הוה להו ימי טוהר וטומאה בלועה לא מטמא במגע ובמשא."

ותוס' שם ד"ה יצתה זו, וז"ל, "לאו מיעוטא הוא דא"כ מאי קאמר דתיתי בק"ו אלא יצתה זו היינו שאינו בכלל פסוק זה וא"ת ומאי יתרץ רבא מן הברייתא וי"ל דמיירי כגון שבית הבליעה רחב כ"כ שלא יסיט נבלה שתחב לו חברו."

2. חתם סופר או"ח תשובה ק"מ, וז"ל, "ות"ח אחד הקשה לי מש"ס נדה מ"ב ע"ב דקאמר אביי אי אמרת בית הסתרים הוה נהי במגע לא מטמא במשא מיהא מטמא, ומאי קושיא הא נ"מ כשאכלו משהויין בכדי אכילת פרס דמטעם נבלה אפילו במשא לא מטמא ומטעם טומאת בית הבליעה מצטרף בכדי אכילת פרס. ולפע"ד טעה בדמיונו, דהאי דמצטרף היינו שיפגשו זה בזה בבית הבליעה, אבל כשכבר ירד למעיו לא מצטרף לענין טומאה."

3. חזון איש מסכת טהרות סימן א' אות א' (מופיע באתר)

4. מנחות דף ע. וז"ל, "אמרי ליה רבנן לאביי אם כן מצינו תרומה במחובר לקרקע ותנן לא מצינו תרומה במחובר לקרקע אמר ליה כי תניא ההיא לענין איחויבי מיתה וחומש דאי תליש ואכיל תלוש הוא ואי גחין ואכיל בטלה דעתו אצל כל אדם ומאי שנה מדכתב אפינקסא דאילפא ביצי נבלת העוף הטהור מקצתן בחוץ ומקצתן בפנים מבפנים מטמאין בגדים אבית הבליעה מבחוץ אין מטמאין בגדים אבית הבליעה תלוש עבידי אינשי דאכלי הכי במחובר לא עבידי אינשי דאכלי."

5. זבחים דף קה. וז"ל, "בעא מיניה רבי אבא בר שמואל מרבי חייא בר אבא נבלת עוף טהור לרי מאיר מהו שיטמא בכזית דמחתא לארעא לא תיבעי לך דנקיט בפומיה לא תיבעי לך כי תיבעי לך דנקיט ליה בידיה מחוסר קריבה כמחוסר מעשה דמי או לא (בתר דבעיא הדר פשטה) מחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי."

6. פירוש המשניות לרמב"ם מסכת כלים פרק י"ז משנה י"ד, וז"ל, "ואל יטעך ענין נבלת העוף הטהור לפי שהוא חדוש, כלומר שאינה מטמאה במגע כשאר הטומאות כמו שנבאר בתחלת טהרות."

7. ר"ש שם (מופיע באתר)

8. רמב"ם פ"ג מהלכות שאר אבות הטומאה ה"ה, וז"ל, "הכורך כזית מבשר נבילת העוף הטהור בחזרת וכיוצא בה ובלעו אע"פ שלא נגע בגרונו ה"ז טמא כרכו בסיב ובלעו ה"ז טהור."

וכסף משנה שם, וז"ל, "הכורך כזית וכו'. תוספתא פ"ה דזבים. והטעם נראה דהיינו משום דכיון דחזרת מין מאכל הוא מין במינו אינו חוצץ משא"כ בסיב וכ"כ ר"ש."

9. ביצה דף דף ז. , וז"ל, "האוכל מנבלת עוף טהור מן השלל של ביצים מן העצמות ומן הגידין ומן הבשר שנתלש מן החי טהור."

ורש"י שם ד"ה ומן הגידין, וז"ל, "וקסבר אין בגידין בנותן טעם."

10. חידושי ר"ח הלוי הלכות אבות הטומאות (מופיע באתר)

11. גליונות חזון איש שם (מופיע באתר)